

CAPÍTULOS GRATUITOS

Montorch i la llàgrima del Sol negre

Joan Cifuentes Mesa

Pròleg

Fa més de tres centúries, una jove parella descansava sota la confortable ombra d'un arbre, mentre la primavera tot just començava a treure el nas. Aquella tarda el vent ja bufava més tebi, embolcallant-los deliciosament, mentre tot l'entorn començava a despertar del període hivernal. El cel més blau començava a destronar el gris, i els turons, els prats i el paisatge en general es mudaven cap a aquell verd que representa la vida. Ell recolzava l'esquena sobre el tronc d'aquell arbre d'escorça llisa, i ella sobre el pit del seu home, que la rodejava amb els braços. Ella, respirant profundament per omplir-se d'aquell instant en què se sentia plenament feliç, es preguntava per què ell ho havia deixat tot per ella: una vida còmoda a la capital, una bona educació, una família ben posicionada que sempre va rebutjar que volgués tornar al poble d'on havien decidit fugir els seus avantpassats, etc., però sobretot, que volgués casar-se amb una noia pobre i òrfena, que als ulls d'aquella família no podia oferir res al seu fill.

Ell no ho veia així: tenia entre els seus braços tot el que desitjava, per la qual cosa creia que valia la pena superar totes les dificultats que es presentessin, que no serien poques. Fins i tot quedar-se en aquell poblet del qual havia sentit històries al seu bressol, molt més folgat del que mai havien pogut els seus avis. Històries de desapareguts, de malediccions i malsons que amb el temps havien preferit deixar enrere en el seu camí a una vida més pròspera.

Però ara, ell era allà. Amb una vista privilegiada de les ruïnes del castell del qual havia sentit totes aquelles històries i on els vilatans seguien sense voler apropar-se. Sense el favor de la seva família i amb una vida dedicada a la pagesia, per a la qual no l'havien preparat. Això sí, el seu valor era immens, i gràcies a això va decidir

seguir el que el cor li dictaminava. El cas és que se sentia més feliç que mai.

Ella, creient que no tenia res més per oferir i empentada per la força dels seus ancestres, l'esperit dels quals encara era present en aquells paratges, es va treure un anell del dit i el va posar a les mans al seu estimat. Aquell anell havia pertangut a la seva família durant més de dos-cents anys. No va ser un moment qualsevol; ell no imaginava el que suposaria aquell gest de la seva dona. Va acceptar el regal sense saber que aquell moment es tornaria llegendari i que canviaria el decurs de les coses. Tan rellevant seria aquell moment com la seva pròpia existència. Però tot plegat no ho descobriria fins molts anys després de la seva pròpia mort.

Feia més de vint anys que l'Enric no havia vist les pàgines d'aquell vell dietari. Acabava de recuperar-lo del racó més amagat de la calaixera de la seva habitació, i també del racó més profund de la seva ànima. Va acariciar-ne les polsegoses pàgines i el va obrir amb la inquietud que li provocava l'alè del passat. Ell sabia que era necessari per tancar la misteriosa història en la qual es va veure immers ja feia molts anys. L'objectiu era protegir el seu secret, i alhora evitar que s'enfonsés en la immensitat de l'oblit.

La seva història va començar a la població d'Esparreguera, en una petita casa al carrer de les Cabanyes que havia pertangut als seus avis.

La seva àvia havia mort feia menys de dos anys a l'edat de noranta-tres. Tota la família havia viscut a Esparreguera des que ella va venir amb la seva família quan només era una nena.

Feia dos mesos i escaig, els pares de l'Enric havien decidit marxar al poble francès de Pierrefonds, molt a prop de París, on trobarien una bona oportunitat en la seva vida professional. Després de rumiar-hi molt, l'Enric va decidir no acompanyar-los en aquella nova aventura. A la seva edat era molt complicat un canvi d'aquestes magnituds. Ja tenia el seu grup d'amics, la seva feina i se sentia molt arrelat a la terra que l'havia vist néixer.

Els beneficis de la venda de la casa cobriren les despeses necessàries de la nova vida que iniciaven els seus pares. Així que l'Enric va decidir mudar-se a casa dels seus avis, on havia passat gran part de la seva infantesa.

Amb vint anys escassos i una muntanya de caixes, va arribar a aquella casa per instal·lar-s'hi. Abans, però, havia de fer neteja a consciència. Estava disposat a desfer-se de totes aquelles coses que hi havia a l'interior que fossin inservibles. Però la majoria li portaven grans records al costat dels seus avis, i no va tenir cor de llençar-les; així que va baixar-les totes al soterrani que tanta por li havia fet quan era un marrec. El cert és que encara li recorria un calfred quan baixava aquelles escales fosques que temps enrere el portaven directament als pitjors dels seus malsons.

L'Enric desitjava sortir d'allà tan aviat com fos possible. Cada vegada que cruixia la fusta d'aquells esglaons sentia que tornava a ser aquell nen poruc. Mentre ubicava l'última de les caixes a la part més alta d'un estant, tot arrossegant-la fins a l'extrem, va sentir com alguna cosa queia al terra.

«Ostres! Quin ensurt. El que faltava», va pensar mentre sonava una suau melodia que sortia d'aquell objecte.

Va baixar de la cadira i es va adonar que el que havia caigut era una caixa de música de fusta. Era molt antiga, i semblava tenir l'estranya facultat de fer-li bategar el cor amb tanta força que semblava que volgués travessar-li el pit per fugir.

A l'interior de la caixa hi havia una petita nina de porcellana que ballava al so de la música. També hi havia un crucifix de fusta rogenga que semblava fet a mà.

«Però què hi fa, un crucifix, a casa dels avis?», va pensar.

No és que els seus avis no creguessin en Déu, però mai van creure en aquells que afirmaven representar-lo, i tampoc en els seus símbols religiosos. Les seves idees eren més aviat modernes, com les que s'arrelaven en altres països d'Europa. De fet, no n'hi havia gaires com ells a la seva època.

Es disposava a tancar la caixa per acabar amb aquella melodia que sonava ofegada, donant-li un to més inquietant. De sobte, l'Enric va

trobar un paper esgrogueït que s'amagava a l'interior. El va treure amb molta cura per evitar trencar-lo. Estava molt encuriolit.

Al desplegar-lo, va notar com si la fragància del passat obrís les portes, amb la inconfusible lletra de la seva àvia escrita en castellà, la llengua dels seus orígens, amb un misteriós contingut. Deia així:

*Olvidado y proscrito cementerio.
Doce campanas se ponen en marcha,
despidiendo un octubre de escarcha,
envuelto entre la bruma y el misterio.*

*Visito la noche de difuntos,
el lecho de mi añorado abuelo;
pues el cobijo que habita en el cielo
algún día volverá a vernos juntos.*

*Algo agita tras de mí un leve zumbido,
el aire ya no parece tan puro.
Tras de mí emerge un ser siniestro y oscuro,
desafiando a este lugar prohibido.*

*Cubiertos bajo un manto de rocío
y por una embrujada luna de hielo,
«bonita noche», digo con recelo,
paralizada por el miedo y el frío.*

*«Solo es un pétalo más de esta rosa
que libo de forma parasitaria;
pues para mi agonía centenaria,
infinita e inodora es, como hermosa».*

*Largo cabello y un pálido semblante
giran con un gesto lento e inhumano.
Sobre una losa desliza su mano
cual marfil de forma lenta e inquietante.*

*Pronunciando tristes sus grises labios;
«aquí descansa el cuerpo de mi esposa,
donde le hablo a su alma que reposa
lejos de este cruel mundo y sus agravios».*

*«Señor...», replico en tono tembloroso,
«Esa tumba tiene más de cien años».
«No existe el tiempo sin subir peldaños,
sin la promesa de un final glorioso».*

*Su voz grave y de ultratumba advierte:
«No te conviene estar aquí, y menos hoy,
pues a este lugar le debo lo que soy.
El cruel despertar después de la muerte».*

*Observándome con su gélida tez,
noto el vacío del mal en sus ojos,
convirtiendo los míos en cerrojos, y
su aliento como ninguna otra vez.*

*El crujir de una rama, un pestañeo...
El viento las hojas de otoño barre,
en esta noche de hechizo y aquelarre,
donde se perdió entre la niebla, o eso creo.*

*Un resquicio de vida en el olvido,
el amor imperecedero e inmortal,
del ser errante con destino fatal,
que hurgó un resto de espíritu perdido.*

*Mi abuelo entre nervios y suspiros,
aseguraba ventanas y puertas,
protegiéndonos de las almas muertas susurrando,
«nosferatus, vampiros».*

*Los adultos fingen en sus burbujas,
los niños creen un tiempo estas historias,
para perder después de sus memorias,
esos cuentos de la noche de brujas.*

Maria Núñez de Quintana, 31 d'octubre del 1883

Si un crucifix en possessió de la seva àvia va sorprendre l'Enric, encara ho va fer més el fet que hagués escrit res semblant. A més, en aquella època no devia tenir més de quinze anys, i no en devia fer gaires que havia emigrat, provinent d'un petit poble granadí. L'Enric no sabia què volia dir tot plegat, però sí que sabia una cosa: ella no se n'inventava mai, d'històries com aquella.

Sense saber-ho, aquella caixa de música va obrir a dintre seu alguna cosa més que una tapa vella de fusta. Va obrir un racó desconegut de les profunditats del cor de la seva àvia. Li va obrir una curiositat que ja no l'abandonaria mai. Però també va obrir les portes d'un món fosc i oblidat. Un món soterrat pel pas dels anys, per la ignorància, la incredulitat i, sobretot, pels interessos d'aquells que havien d'amagar els seus propis pecats.

Els primers rajos de sol que travessaven la finestra de l'habitació de l'Enric van portar-li a la memòria la carta de la seva àvia. Aquell va ser el seu primer pensament del dia. En fer-ho, li va semblar veure la seva expressió dolça arrugant-se en un somriure. Quan el cridava per dinar aquells estius en què sortia a refrescar-se a la bassa de la plaça amb els amics. L'olor de les seves postres, aquella dolçor amb la qual sempre el tractava de nen.

Els ulls verds de l'Enric encara no s'havien adaptat a la llum del dia. Era molt d'hora i feia fred. Es va abrigar amb una jaqueta gruixuda i uns guants de llana, i va sortir de casa. Tenia la intenció d'esbrinar alguna cosa sobre aquells fets dels quals parlava la seva àvia en aquell paper que havia estat amagat durant dècades en una caixa de música. Volia saber si podia donar veracitat a aquella història o si simplement la seva àvia gaudia d'una adolescència carregada d'imaginació, que en algun moment la devia d'abandonar.

El cert és que no sabia ni per on començar. No hi havia massa pistes. Però en aquell petit relat feia esment d'un cementiri prohibit. L'Enric no havia sentit mai parlar de cap altre cementiri que no fos el de can Quet, l'únic que hi havia a la vila. Així que es va dirigir a l'ajuntament per saber si l'any 1883 n'existia algun altre, i en aquest cas, per què era un indret prohibit.

En arribar, de seguida el va atendre un home d'uns cinquanta anys, molt menut, de cabell canós però amb un prominent bigoti negre, lleugerament esgrogueït per aquell tabac negre que fumava. Aquell home el va mirar per sobre de les ulleres a través dels seus ulls petits, amagats sota unes poblades i canoses celles. Semblava molt sorprès quan l'Enric li va demanar per un cementiri anterior al de can Quet.

—I vostè, jove, per a què ho vol, això? —va preguntar mentre entrava en una petita habitació de l'Arxiu sense mostrar massa interès en una possible resposta per part de l'Enric. També és cert que ell tampoc tenia cap interès a donar-ne explicacions.

En sortir, aquell home portava un full a les mans. Era un document on apareixien els diferents cementiris que han existit a Esparreguera amb el pas de la seva mil·lenària història. Tot i així, aquell home no tenia constància que cap d'ells hagués estat un lloc prohibit.

—Prohibit? Per què hauria d'estar prohibit l'accés a un cementiri? —va preguntar sense treure's la cigarreta dels llavis.

L'Enric va arronsar les espatlles. Realment no tenia una resposta.

—L'hi torno en un tres i no res —va dir amb el document en alt, encarant-se cap a la porta de sortida, sota la mirada desconfiada d'aquell home.

En sortir de l'ajuntament, no va esperar ni un segon a revisar el document. Va seure en un dels bancs de pedra de la plaça sense treure-li els ulls mentre ho feia.

La seva sorpresa va ser que no n'hi va haver només un, de cementiri, al segle XIX. En realitat n'hi havia quatre. El cementiri de Santa Maria del Puig, el cementiri Parroquial, el clos del Consolat i el cementiri del carrer de l'Hospital.

L'Enric va recordar que feia molts anys, a l'escola, el mestre els havia explicat que antigament era habitual trobar cementiris al costat de les esglésies. Això explicaria per què Santa Maria del Puig i l'església de Santa Eulàlia en tindrien un just tocant als seus laterals.

Cadascun dels cementiris que constaven a la llista duia una petita explicació de la seva història que a l'Enric li va semblar molt

útil i interessant. Va anotar a la llibreta tota la informació que va poder extreure, fent un croquis més personal i entenedor per a si mateix. El seu objectiu era situar-los en el temps i esbrinar quin d'ells devia ser el possible cementiri prohibit que mencionava la seva àvia.

El primer era el cementiri de l'església de Santa Maria del Puig. Santa Maria del Puig és l'antiga parròquia d'Esparreguera, la qual tenia el nucli de la població al seu voltant, fins que va ser beneïda la nova església de Santa Eulàlia. Aquesta es va situar a molta distància de Santa Maria. De fet el poble sencer ja s'havia desplaçat anteriorment a la zona on es va construir el nou temple, per la qual cosa els vilatans havien de caminar diversos quilòmetres per assistir a missa abans de la seva construcció. A més,

Emplaçament on antigament hi havia el cementiri de Santa Maria del Puig i restes de tombes arraconades (fotografies superiors). Santa Maria del Puig en l'actualitat i l'única tomba conservada (fotografies inferiors)

els terratrèmols succeïts al segle ^{xv} van deixar Santa Maria del Puig molt deteriorada, i per aquest motiu va anar perdent importància.

Santa Maria del Puig era la parròquia del castell d'Esparreguera. El document assenyalava que el cementiri en qüestió es trobaria pròxim a la paret de migdia. Sembla ser que va rebre un increment al segle ^{xix}, donat l'augment de nous habitants a la Colònia Sedó. Els seus habitants van ser enterrats en aquest lloc fins a finals d'aquest mateix segle.

El segon de la llista era el cementiri de l'església de Santa Eulàlia. A l'Enric sempre li havia impressionat aquell edifici del gòtic tardà. Possiblement el més emblemàtic de la vila. Segons el

Santa Maria del Puig en l'actualitat

document, el seu cementiri es trobava al lateral de la nau, on avui es trobava la plaça de Santa Eulàlia. Tot fa pensar que va acollir les despulles dels esparreguerins durant segles.

Vista actual de l'església d'Esparreguera

El tercer cementiri de la llista és el cementiri del carrer de l'Hospital. El motiu de la seva construcció seria com els descrits anteriorment. Pel que sembla, l'antic Hospital feia les funcions d'asil municipal en temps de pobresa i de primers auxilis en temps previs a la invenció de la penicil·lina. Disposaria de la seva pròpia capella, i també del seu petit cementiri, que es trobaria al pati o a l'hort. Aquest cementiri va estar en servei fins a l'any 1835, però tampoc hi havia constància de la data exacta de la seva desaparició.

Finalment, la llista parlava del cementiri del clos del Consolat. Sembla que es trobava situat a l'extraradi. Construït l'any 1836, després dels desgavells de la Guerra de la Independència, quan l'Ajuntament va pensar en el trasllat del cementiri. El seu cas és el més curiós, ja que va ser clausurat l'any 1884. Això vol dir que va funcionar durant menys de cinquanta anys.

L'Enric va caure en una dada curiosa: tots quatre van desaparèixer durant el segle XIX. Però no hi havia referències del motiu en cap

dels casos. Aquesta dada va cridar l'atenció de l'Enric, i el va portar de nou a preguntar a aquell funcionari bigotut quan va tornar-li el document.

—Ves per on! Perquè eren molt vells i en van fer un de nou —va etzibar.

L'Enric va abandonar la Casa de la Vila acompanyat de nou per l'atenta mirada d'aquell home, que més que fumar, semblava que mastegava la cigarreta. No semblava gaire acostumat a rebre visites.

El cert és que semblava molt difícil esbrinar coses del passat a Esparreguera. Els diferents arxius de l'Ajuntament o els eclesiàstics van quedar pràcticament destruïts en les diferents guerres en què la vila s'ha vist immersa. Així, les Guerres Carlines, la Guerra del Francès o la Guerra Civil van convertir en cendres gran part de la seva història documentada.

L'Enric es va adonar que tot plegat seria molt més complicat del que podia imaginar en un principi. Va pensar que si volia trobar respostes hauria de parlar amb la gent més gran del poble. «És possible que ells recordin alguna cosa». Normalment les històries corren de boca en boca amb el pas de les generacions. A falta de documents semblava la millor opció.

Així doncs, va decidir investigar allà on resideixen les experiències més longeves del poble: el casal d'avis.

Una dutxa calenta després de la dura jornada de treball era un dels grans moments del dia per a l'Enric. Li agradava mirar com l'aigua li arrencava el fang del cos i acabava engolint pel foradet de la banyera. No podia evitar que li recordés aquella pel·lícula de terror tan famosa.

Va sentir el soroll de la torradora mentre es posava la jaqueta. Va agafar la torrada i se la va posar entre les dents mentre encaixava els braços a les mànigues. No volia perdre ni un segon. Sabia que els avis del casal sopaven molt d'hora.

En arribar, va copejar la porta amb la mateixa intensitat que el cor li batejava d'emoció. Però aquesta es va diluir de cop quan van obrir.

La seva primera sensació va ser de tristesa, de la qual es va contagiar pràcticament sense adonar-se'n. Totes aquelles ànimes arrossegant les seves envellides carcasses semblaven esperar que se'ls apagués la llum amb resignació. Com si l'única cosa que els quedés ja per fer fos travessar el pont que els dugui a una altra vida, on possiblement puguin recuperar la força i la plenitud que el temps els havia pres lentament. Ell no concebia aquella situació amb normalitat. Havia vist els seus pares cuidar dels seus avis fins a la mort. Va accedir a l'interior amb el pretext que havia de fer un treball d'història per a la universitat. De tota manera no semblava que a la infermera

li fes cap nosa la seva presència. Probablement, perquè aquells ancians rebien menys visites de les que voldrien en realitat. Qualsevol distracció o possibilitat de sentir-se útils els aniria molt bé.

No va trigar a entaular conversa amb un entranyable grup d'ancians que encara conservaven la capacitat de raonar, i que solien agrupar-se al jardí del casal.

No va esperar que un tema de conversa fos propici per preguntar pel cementiri que la seva àvia esmentava en el seu relat. Però només alguns d'ells recordaven haver sentit parlar d'un antic cementiri desaparegut feia molts anys. O potser només era la necessitat de gaudir de la companyia de qui estigués disposat a escoltar-los. No volia deixar-se cap detall que el pogués ajudar, així que els va preguntar si coneixien històries de por que s'haguessin pogut sentir durant la seva infantesa.

El problema és que entre aquests ancians no n'hi havia cap que arribés als setanta anys. La data de la carta de la seva àvia els quedava encara una mica lluny.

Quan va creure que no hi havia res més a espremer a les memòries d'aquells avis, es va apropar a un grup de gent més reduït, però d'edat més avançada. Eren els pocs ancians octogenaris que hi havia al casal, i al sentir les preguntes indiscretes de l'Enric semblava que sentien una certa exaltació a través d'aquelles mirades perdudes. Sobretot quan els va preguntar per històries d'éssers que haurien despertat de la seva pròpia mort.

De tota manera, era pràcticament impossible treure'ls una sola paraula, sobretot a la senyora Francesca, que es va senyar i va fer tres petons a la creu que duia penjada al coll.

La pitjor reacció, però, la va tenir una dona que deuria tenir gairebé noranta anys. Semblava una de les ànimes més solitàries que residien al casal. De fet, ni tan sols semblava que estigués escoltant quan l'Enric parlava amb la resta d'ancians. Tenia una llarga cabellera blanca i arriçada i un rostre molt ben conservat tot i les arrugues que el temps li havia anat penjant amb els anys.

Mentre l'Enric parlava, ella tenia la mirada perduda al buit. De sobte i sense saber per què, va començar a cridar i gemegar com si

fos una nena petita. L'Enric no sabia per què havia reaccionat així, però li va semblar que aquells crits eren de por i de dolor.

Les infermeres se la van emportar a algun lloc del recinte entre dolces paraules perquè es calmés:

—Tranquil·la, Gina, que som aquí per ajudar-la —deien, mentre alguns ancians es burlaven i es tocaven el cap amb el dit com si aquella dona no girés del tot rodó.

—No pateixis, noi, que no és culpa teva. Aquesta no hi toca des de ben petita. Diuen que amb cinc anys va deixar de parlar i no ha tornat a dir una sola paraula en tota la seva vida —deia amb un somriure desdentat un dels primers ancians amb els quals havia parlat feia una estona.

L'Enric va pensar que era una autèntica llàstima que els únics ancians de més de vuitanta anys, com la Gina o la Francesca, es trobessin en un estat de salut tan lamentable. Segurament haurien pogut ajudar-lo molt uns anys enrere. Però en aquell moment semblava impossible treure informació dels seus records. Tenien afectada inclús la capacitat de parlar.

Es disposava a marxar, no sense un cert remordiment de consciència per haver fet plorar la Gina. Però el cert és que la seva curiositat començava a anar en augment.

Va ser quan ja era a prop de la porta de sortida quan va veure aquell home. En un racó. Assegut al llindar de la mort i desafiant-la amb la mateixa fermesa amb què devia haver viscut tota la seva vida. Devia tenir més de cent anys. Tenia el rostre marcat per una llarga vida i la mirada clavada a la llar de foc, que semblava portar anys sense funcionar. El cert és que no calia, el foc el tenia ell a la mirada.

Si hi havia una escletxa de realitat en les paraules de l'àvia de l'Enric, aquell home n'havia de saber alguna cosa. Ell ja devia ser un home adult quan ella va desplegar aquelles paraules en tinta. Després que la infermera li donés el seu nom, es va apropar a ell amb un respecte molt superior al que havia tingut amb la resta d'ancians de forma inconscient.

—Senyor Domènech —va dir titubejant—. Em dic Enric.

En aquell moment es va adonar que li faltava el braç esquerre. L'ancià ni tan sols el va mirar, així que va decidir anar al gra.

—Miri, he trobat una carta escrita per la meva àvia ja fa molts anys. És un relat que parla de vampirs. En coneix, vostè, d'històries de vampirs?

En aquell moment va captar la seva atenció, tot concedint-li una mirada tan dura que faria tornar els dimonis més atrevits de nou a l'infern. En aquella mirada no s'hi llegia la por de la senyora Francesca ni de la resta d'ancians. Era com si aquell home ja hagués desafiat la mort en innumbrables ocasions i l'hagués mirat directament als ulls.

Per un instant i després d'observar l'Enric durant uns segons, va canviar la seva expressió rígida per dir-li en un to condescendent:

—Hi ha coses que és millor no arribar a conèixer mai, jovenet. Una espurna d'emoció va empenyar l'Enric a formular una segona pregunta.

—És possible que existís un cementiri prohibit al poble?

—Ho va ser durant un temps. Després va desaparèixer —va respondre amb molta lucidesa, per l'edat que tenia.

—Però a l'Ajuntament no tenien constància que hi hagués cap cementiri prohibit.

—L'Ajuntament...? Què en sabran, ells! —va contestar.

—I on era aquest cementiri? Tinc entès que n'hi van existir uns quants abans de l'actual.

L'ancià va arquejar una cella. El va mirar fixament durant uns segons infinits, com si pogués llegir-li la ment. Tant que l'Enric se sentia lleugerament intimidat. El somriure d'aquell home es va arrugar per respondre amb un to misteriós:

*Prenent el camí de cendra,
últim alè i te n'has d'anar;
i ascendint l'ànima tendra
gaudeix del so del campanar.*

—Parla del cementiri parroquial? El que es trobava a la plaça de Santa Eulàlia..., no, esperi, a finals del segle XIX ja feia molt de temps que devia estar en desús, si és que no havia desaparegut ja. El campanar... ha de ser el de Santa Maria del Puig, l'antiga església del poble —l'Enric estava segur d'haver-ho endevinat.

L'avi Pius semblava satisfet amb la seva resposta i en un to més amable va dir-li:

—Ets un noi molt llest. Però el que és més important és que puc ensumar la puresa de les teves intencions.

—Per què era un lloc prohibit? —va dir sense saber molt bé a què es referia sobre les seves intencions.

—Si us plau, senyor Domènech —va continuar l'Enric—, és important per mi saber si el que va escriure la meva àvia era real. Ella mai inventava històries, i molt menys d'aquesta mena. A més, sé que el seu avi va morir un 31 d'octubre, perquè sempre m'explicava que cada aniversari de la seva mort anava a visitar el seu sepulcre. La meva àvia n'estava molt, del seu avi —va dir després d'una pausa—. Tant com jo d'ella. Però no va parlar mai de cementiris prohibits, ni de vampirs. En realitat ni tan sols vaig saber mai on estava enterrat el seu avi. Sincerament, tampoc m'ho havia plantejat.

Senyor Domènech, què hi havia allà al pla del Puig?

El seu rostre semblava més tens, i amb una mirada rígida va respondre:

—Estàs completament segur que vols conèixer el poble des de les seves entranyes?

L'Enric va assentir amb el cap.

—Està bé, jove, però vigila cada passa que facis a partir d'ara. No et refiïs de ningú. Té, pren això —va dir demanant que li tragués un anell blanc de la mà—. Et protegirà.

L'Enric no sabia què volia dir, ni tampoc per què li donava aquell estrany anell. Però no va gosar preguntar res. De fet, estava aconseguint el seu objectiu.

—Ara escolta'm bé —va dir en Pius mentre semblava entrar als racons més amagats de la seva pròpia ànima.

*Mai t'apropis al cairat
on el mal observa el poble;
no si el sol ja s'ha amagat,
tothom té temor al noble.
On el vell castell s'enfila
rius de sang s'hi van vessar.
Cremat ara per la Vila,
història nostra a confessar.*

L'avi Pius va aturar-se en sec, i l'Enric apuntava a la seva llibreta tan de pressa com podia, sense entendre res.

—Castell, quin castell...? —va dir repetint una de les paraules que més li havia cridat l'atenció.

—Les ruïnes del castell que regna invisible sobre el punt més antic de la vila —va dir amb energia—. Allà és on s'hi amagava el mal.

—On haig d'anar per trobar respostes? —va preguntar l'Enric intentant treure un raig de llum.

L'expressió de la cara li va canviar, tornant-se una mica menys ferotge:

*Montserrat llum de venjança,
el pagès cultiva l'horta.
Sempre alerta, no descansa,
tota una família morta.
Rugí el pagès de la recança,
és la seva arma més forta.*

La seva enorme mà agafava amb força un bastó que tremolava de records.

—Senyor Domènech, per què no és amb la seva família? Que no en té, potser? —va preguntar sentint molta llàstima de veure aquell home atrapat entre aquelles parets.

—No, a la matança..., a la matança del carrer Madoz van...

Sense adonar-se'n, la demència senil li va esborrar les paraules i també la mirada. Per sort, a l'Enric li va donar temps a apuntar tot allò que li havia dit, tot i que no sabia si tenia algun sentit.

L'Enric no tenia cap intenció de rendir-se. Era conscient que aquell home sabia moltes més coses i el seu objectiu era aconseguir que els les expliqués.

L'Enric es va llevar ben d'hora un dissabte de març per anar a treballar. Havia decidit tornar al casal, tan bon punt finalitzés el seu horari laboral al migdia. La jornada va ser dura, però finalment el campanar va anunciar les dues en punt de la tarda. Així que va marxar de la terrisseria del forn de l'Estanc, on treballava.

—Sí que tens pressa per marxar avui! —li va dir el seu mestre, en Pepet Vidal.

—Sí, avui sí, ja l'hi explicaré —va dir-li caminant enrere en direcció a la sortida, mentre en Pepet li feia un gest amb el braç, com si l'importés un rave, tot mastegant un escuradents com era habitual en ell.

El cert és que l'Enric i tants altres li devien molt al senyor Vidal. Li va donar feina quan les coses estaven difícils i li va ensenyar l'ofici de terrisser, molt popular al llarg dels segles a la vila d'Esparreguera.

En arribar de nou i trucar a les portes del casal, va començar a alçar les plantes dels peus de forma alterna inconscientment. Com si pretengués arrencar a caminar abans que obrissin per no perdre ni una dècima de segon.

—Més preguntes per al treball de la universitat? —va preguntar la infermera a l'obrir la porta mentre observava les mans tacades

de fang de l'Enric—. Si tu ho dius... Però em sembla que l'aprovat l'hauràs de compartir amb els avis del casal. No et sembla? —va dir picant-li l'ullet.

—Sí, bé, avui només m'interessa parlar amb en Pius Domènech.

—En Pius...? —va dir enfosquint el somriure fins a diluir-lo—. Sí que em sap greu. Arribes tard, noi. En Pius va morir ahir de matinada.

L'Enric es va quedar un moment glaçat, no sabia què dir.

—De debò...? Caram, sí que ho sento —va aconseguir vocalitzar finalment—. Bé doncs, així serà millor que marxi.

En aquell moment l'Enric va pensar que no tindria una segona oportunitat. L'avi Pius havia mort, i s'havia endut amb ell tots els secrets que amagava sota la seva mirada de ferro.

Es disposava a abandonar el casal quan la infermera el va cridar des de l'altra punta de la sala.

—Espera, noi... —va dir apropant-se a l'Enric—, gairebé me n'oblido. En Pius va deixar això per a tu.

—Per a mi? —va reaccionar molt sorprès—. Segur que no s'equivoca? Miri que jo no en sóc família. Jo només...

—És clar que no. Ni tu ni ningú. En Pius no en tenia, de família. Ell sabia que tornaries i va deixar clar que t'ho havíem de donar a tu i només a tu. Era molt tossut, saps? Pobret... —va dir amb un to més nostàlgic—. Era com si sabés que li havia arribat l'hora.

La infermera va posar sobre les mans de l'Enric un petit cofre de fusta pintat de color negre. Semblava molt antic. La part metàl·lica que l'envoltava i el mecanisme d'obertura eren daurats. En obrir-lo va veure que l'interior estava folrat amb un suau teixit vermell. A dins hi havia una clau de ferro petita que pesava força per la seva mida.

—Però d'on és aquesta clau? —va preguntar a la infermera.

—A mi m'ho preguntes? —va dir arronsant les espatlles—. Però si aquell home no explicava mai res. He coincidit amb ell els deu anys que fa que treballo aquí i pràcticament no sé res de la seva vida. Així que si tu no ho saps... —deia mentre l'Enric mirava amb atenció aquella clau.

El cert és que no sabia què pensar. En aquell moment tenia a les mans una misteriosa clau que no sabia què podia obrir. D'altra banda, en Pius li havia deixat un munt de frases perdudes. El que més li va cridar l'atenció va ser allò de «la matança del carrer Madoz». L'Enric estava convençut que l'avi Pius deuria tenir alguna raó per deixar-li tot això.

L'Enric era conscient que la inspiració és una benedicció que no sempre està disposada a visitar-nos. Es necessiten trobar unes condicions idònies per aconseguir-la, però de vegades apareix per caprici per il·luminar el cervell i, de sobte, allò que era fosc es veu amb claredat. Això és el que li va passar a l'Enric una tarda mentre es trobava immers en si mateix, llegint una i altra vegada aquells rodolins que no semblaven dir res.

La seva pròpia concentració el tenia absent en aquella habitació estreta però de sostres alts, on l'aire li portava una fragància primaveral a través dels finestrals. En un moviment inconscient va fer córrer el bolígraf amb la mà sobre la seva llibreta de dalt a baix. En algun moment, el seu cervell va rebre la informació que aquelles lletres tenien un sentit.

L'Enric va fer un salt de la cadira visiblement emocionat. Va llegir la resta de rodolins de l'avi Pius, i va comprovar que aparentment també deien alguna cosa. Tot plegat havia fet un gir de cent vuitanta graus i semblava que ara el vent bufava al seu favor.

L'avi Pius semblava haver-li deixat un missatge ocult. L'Enric es va adonar que les primeres lletres de les paraules que inicien cadascuna de les frases podien dir alguna cosa:

*Mai t'apropis al cairat
On el mal observa el poble
No si el sol ja s'ha amagat
Tothom té temor del noble
On el vell castell s'enfila
Rius de sang hi vam vessar
Cremat ara per la vila
Història nostra a confessar*

*Montserrat llum de venjança
El pagès cultiva l'horta
Sempre alerta, no descansa
Tota una família morta
Rugí el pagès de la recança
És la seva arma més forta*

«Montorch» i «Mestre». L'Enric estava segur que era una pista, ja que quan li va demanar per la ubicació del cementiri, l'avi va incórrer en el mateix joc, donant-li la ubicació exacta:

*Partint del camí de cendra
Un nou món t'ha d'acaronar
I ascendint l'ànima tendra
Gaudeix del so del campanar*

Puig, Santa Maria del Puig. L'antiga parròquia del poble fins a la construcció de l'església de Santa Eulàlia. L'Enric no sabia què volia dir l'avi Pius amb les altres dues paraules. Però el cert és que necessitava tancar els ulls i descansar. El dia havia resultat llarg i esgotador.

Havia plogut amb força tota la nit del 21 d'abril, i els carrers ennuvolats es banyaven en uns enormes bassals que a l'Enric li costava de sortejar en el seu camí a l'ajuntament. Pensava tornar a buscar pistes amb la nova informació de què disposava.

Les seves preguntes van caure en un forat negre. No hi havia informació respecte als arxius. Però aquell funcionari bigotut, en veure l'interès de l'Enric per esbrinar coses del passat, li va parlar d'un home que podria ajudar-lo a resoldre algunes d'aquestes incògnites. Es tractava del senyor Josep Puig i Jorba. El senyor Puig era un home que havia dedicat la seva vida a col·leccionar objectes antics. Objectes que treia de les ruïnes dels llocs més emblemàtics de la vila, de les obres que s'hi produïen quan algú aixecava el subsòl, d'aquells elements arquitectònics que acabaven destruïts per diferents circumstàncies. És a dir, de tot allò que per a la resta no era més que runa, ell en feia una peça de col·lecció.

L'Enric va trucar a la porta del seu domicili. De seguida li va obrir el senyor Puig, que en sentir la petició de l'Enric va accedir sense dubtar-ho.

La casa era molt antiga i estava farcida d'objectes de decoració tals com ceràmica, metall de la Guerra Civil, una col·lecció envejable de fotografia retrospectiva de la vila i molt més. Feia pocs segons que l'Enric havia posat els peus en aquella casa, i es va

adonar de seguida que la visita seria molt profitosa. No era difícil adonar-se que, si no fos per aquell home, gran part de tota aquella història s'hauria perdut.

—Senyor Puig, em pot parlar dels castells d'Esparreguera i de les Espases? Si li sóc sincer jo ni tan sols sabia que existien fins fa ben poc —va dir l'Enric admirant la figura metàl·lica d'un Rei Mag d'Orient, amb una ranura per introduir les cartes dels nens que els esperaven amb il·lusió al segle ^{xix}.

—És molt comú entre els habitants d'Esparreguera creure que hi havia un castell ubicat a la zona que s'anomena el pla del Castell —va dir seient a una butaca de lectura que semblava molt còmoda—. Potser és així, perquè allà hi ha les restes d'una torre de guaita romana, i la gent creu que són les restes d'un castell. Però aquella zona s'anomena el Castell perquè el propietari d'aquelles terres tenia el cognom de Castell. En realitat els dos castells que van existir a Esparreguera es trobaven a dreta i esquerra del riu Llobregat, sobre el congost del Cairat.

*Castell de les Espases abans de la reconstrucció l'any
1910 (fotografia cedida per l'Arxiu Puig)*

Restes actuals del castell d'Esparreguera

Els dos castells van ser bastits amb un objectiu: la lluita contra els sarraïns i defensar la Marca Hispànica. La senyoria i jurisdicció d'ambdós castells va anar sempre lligada —el senyor Puig parlava amb autèntica passió.

Ambdós castells es troben documentats per primera vegada l'any 985, en un document on el cavaller Guillem d'Esparreguera, a qui els moriscos havien segrestat la seva esposa Emma durant l'assalt d'Al-Mansur, va lliurar-los a la seu de Vic, en unir-se a la batalla al costat del comte Borrell II. Segurament, però, els dos castells devien ser construïts molt abans. En aquella època la disposició estratègica que cobrien devia ser de gran importància. Més endavant, quan la frontera es va traslladar al Gaià a finals del segle x, i per tant ja no es trobaven a la primera línia de conflicte, van perdre part d'aquesta importància estratègica i es van convertir en castells de rereguarda —va aturar-se un instant per beure aigua i va continuar—. L'Abadia de Montserrat en va conservar la propietat durant segles fins que es va produir l'exclaustració i extinció de les senyories eclesiàstiques.

L'Enric escoltava amb atenció, però tenia l'habilitat de no fixar l'atenció en un sol punt. Mentre el senyor Puig parlava, observava el seu voltant i analitzava amb detall tot allò que li cridava l'atenció. En aquella casa hi havia moltes coses que valia la pena contemplar. El que més li va sobtar és que el senyor Puig conservava en un prestatge un bocí de pedra rogenca on s'hi podien llegir les lletres «TO».

—Què és això, senyor Puig? —va preguntar quan havia acabat d'explicar-li la història dels castells.

—Bé, això ho vaig desenterrar de la zona on hi havia l'antic cementiri del Puig. És un bocí d'alguna antiga tomba.

En un primer moment l'Enric no va lligar caps, però quan va arribar l'hora de preguntar si coneixia el significat de la paraula *Montorch*, aquest va respondre amb molt poca seguretat per primera vegada:

—Crec que es tractava d'un noble que va viure fa molts segles al castell d'Esparreguera. O potser era un castlà. Però aquesta informació m'ha arribat de paraula. He sentit a dir que hi havia un

document que en feia menció, però jo ni tan sols l'he vist. Devia quedar destruït a la Guerra Civil.

El més curiós, però, és que mentre pronunciava aquestes paraules es va alçar de la butaca i va donar la volta al tros de làpida de manera que no es poguessin llegir les dues lletres «TO», en les quals l'Enric s'havia fixat prèviament.

—Mira això —va dir el senyor Puig atansant-li un llibre del pres tatge—. Si vols informació més detallada dels castells la trobaràs aquí.

L'Enric el va començar a observar amb atenció, mentre el senyor Puig li'n comentava el contingut gairebé de memòria.

—El castell d'Esparreguera està situat a la riba dreta del Llobregat. Només se n'ha conservat una resta de mur d'estil romànic que correspondria a la paret d'una estança. No en trobaràs, d'informació fefaent. Inclús alguns creuen que el mur conservat podria ser un fragment de muralla defensiva, que d'altra banda eren molt pròpies a l'època en la qual es va bastir el castell. Però jo et puc descartar aquesta possibilitat. El castell havia estat força ben conservat, fins almenys al segle ^{xv}. Probablement els terratrèmols produïts aquell mateix segle i els succeïts al segle ^{xviii} el van deixar molt malmès. Posteriorment, amb la construcció de la colònia els habitants potser van aprofitar les mateixes pedres del castell per construir-la. Suposo que si les tenien allà van pensar que per què havien d'anar a buscar-les en una altra banda.

L'any 1942, al lloc on s'aixecava el castell, es va construir un dipòsit d'aigua, just a darrere de l'únic mur conservat. Al contrari del que pensen molts, no es van destruir les restes amb aquesta nova construcció, ja que en aquell moment no quedava res dempeus tret de l'esmentat mur.

—Això no vol pas dir que deixés de tenir poca consciència històrica en aixecar el dipòsit en aquell indret. I més encara tenint en compte que en l'excavació sobre el sòl on s'aixecava el castell van sortir diverses peces de ceràmica datades del segle ^{xv}, que per sort vaig poder trobar i conservar. Són les que pots veure en aquella vitrina —va dir picant-li l'ullet—. Jo mateix conservo un dibuix sobre llenç de la zona del Llobregat on avui hi ha la colònia

i en el qual apareix dibuixat el castell. Aquest llenç data del segle ^{xviii}, i podria ser l'únic testimoni del que va ser la fortificació, abans que desaparegués gairebé del tot. Per si fos poc, també van destruir amb la construcció del dipòsit contra incendis (que per cert no es va fer servir mai) una sitja de pedra que va aparèixer amb les excavacions. Jo la vaig veure amb els meus propis ulls. No és estrany que hi fos, ja que pràcticament totes les construccions d'aquella època en tenien una per guardar-hi aliments com cereals i altres.

Les peces de ceràmica trobades darrere del mur, la sitja apareguda a l'excavació i el dibuix sobre el llenç refermen el fet que el castell devia trobar-se en aquest emplaçament. Per tant, el mur romànic conservat no constituïria cap muralla defensiva. Altrament, sobre el llenç no apareix dibuixada cap muralla al voltant del castell.

El senyor Puig va girar la pàgina en què hi havia la informació del castell de les Espases.

—Ho veus? —va dir assenyalant la fotografia d'una construcció que es trobava al capdamunt d'un turó—. El castell de les Espases estava situat a l'altre cantó del Llobregat, però molt em temo que no en queda pràcticament res. L'única construcció original són les restes d'una paret que ressegueix el perfil superior d'una penya i part d'una torre. També es conserva un mur romànic. El castell s'aixecava encastat sobre una roca al capdamunt d'un espadat. Disposava d'una visió estratègica excel·lent. Des d'allà custodiava el benestar del poble en companyia de la muntanya de Montserrat i dels seus màgics paratges.

L'Enric, però, va recordar que l'avi Pius havia assenyalat el castell de les Espases com un niu del mal. En canvi, el llibre deia que el castell d'Esparreguera va guanyar importància en detriment del castell de les Espases a partir del segle ^{xiii}. Senzillament era més apte per una vida senyorial. Més gran i amb una accessibilitat molt més fàcil. Semblava que el castell de les Espases, al no servir ni pels senyors ni com a element de defensa va quedar en desús. Això sí, la seva capella va començar a guanyar importància, fins al punt de conèixer el conjunt de la construcció com l'ermita de Sant Salvador de les Espases.

L'Enric donava voltes a la nova informació i també a l'anterior, i un munt de preguntes el van envair en pocs segons. Per què en Pius va ubicar el personatge d'en Montorch al castell de les Espases? Què hi feia, un noble, en un castell enrunat, on tan sols es conservava la capella? No tenia més sentit pensar que els antics documents no s'equivoquen en ubicar la residència del noble al castell d'Esparreguera?

La segona pista de l'avi Pius és la paraula *mestre*. En aquell moment l'Enric no sabia a què podia fer referència. Però per primera vegada un raig de llum il·luminava aquell camí que semblava amagat entre matolls d'història.

L'Enric caminava pel carrer Gran a pas lleuger. S'havia llevat ben aviat per anar a comprar el pa i d'altres queviures a cal Llàser. Tenien uns cigrons deliciosos. Era un matí fresc, però allà on els rajos de sol il·luminaven es podia notar com la primavera començava a despertar. Al passar per davant del carrer del Taquígraf Garriga, alguna cosa li va portar la veu de l'avi Pius com si fos l'eco al seu interior. «La matança del carrer Madoz».

El carrer de Pascual Madoz és l'actual carrer del Taquígraf Garriga. Aquest fet era conegut per l'Enric perquè només feia uns vint anys que havia canviat de nom i la gent gran encara l'anomenava Madoz. Es preguntava què voldria dir en Pius amb allò de la *matança*. L'Enric observava la normalitat del carrer des de la cruïlla. Una dona amb bata fregava el portal i la part de la vorera que hi havia al davant de casa seva, dos homes parlaven de futbol a pocs metres d'ell; coses quotidianes. Es preguntava quin secret podia amagar aquell carrer.

L'Enric sabia que el carrer Madoz ja existia a mitjans del segle XIX, així que les seves cases més antigues devien ser ja dempeus en aquella època. Per aquest motiu va decidir quedar-se als peus d'aquell carrer i buscar pistes, testimonis o indicis que poguessin ajudar-lo. La seva idea era provar de parlar de nou amb la persona més anciana o, si més no, la que portés més temps vivint allà. «Per què no? Si fins ara havia funcionat», va pensar.

El cert és que aquesta vegada els esdeveniments començaven a posar-se de cara. La Dolors vivia en aquell carrer, i justament tenia la porta oberta. L'Enric la coneixia des de petit.

La Dolors es va posar molt contenta de veure'l. Amb la mare de l'Enric havien estat molt amigues i ara ell era l'únic record d'aquella amistat que la Dolors enyorava. El va convidar a passar per prendre cafè i pastes. L'Enric tenia prou confiança amb la Dolors per a no haver d'esperar el moment oportú per començar a preguntar.

—Dolors, per casualitat sap qui és la persona que porta més temps vivint en aquest carrer?

—Si és clar, és l'Hermínia sense cap mena de dubte.

—L'Hermínia? —va dir aixecant les parpelles amb la tassa de cafè entre les mans—. Digui'm quina edat deu tenir més o menys?

—Deu tenir prop de noranta anys. —Una alenada d'emoció i la seva poca traça, el va fer abocar mig cafè per sobre dels pantalons.

—Caram com crema! —va dir alçant-se de la cadira—. Dolors, on viu aquesta senyora? Li voldria fer algunes preguntes que només ella em pot respondre —va preguntar mentre la Dolors intentava treure la taca dels pantalons amb un drap moll.

—Em sap greu, Enric. Però l'Hermínia ja fa anys que no surt de casa. No se si està en condicions de contestar-te res. Però sé que ara la cuida la Marina, la seva neboda. Sembla una noia encantadora però no la conec massa.

—Ja..., i on m'ha dit que viu? —va preguntar sabent de sobres que no li havia dit encara.

—És la casa més antiga del carrer. La primera casa que fa cantonada amb la carretera nacional.

L'Enric es va acomiadar poc després de la Dolors i les seves pastes ensucrades, i es va dirigir a la casa que li havia indicat.

La casa era realment molt antiga, com la majoria de les cases d'aquest carrer. No hi havia timbre, així que va picar a la porta dues vegades amb els artells. El repic dels cops sonava buit. La casa havia de ser molt gran.

Van trigar força a obrir-li la porta, però l'Enric esperava pacient perquè sentia soroll a l'interior. Quan van obrir la seva mirada va impactar amb la d'una jove de cabell llis i ros. Tenia uns ulls marrons ametllats preciosos que semblaven capaços de glaçar el mateix infern. L'Enric va quedar-se immòbil durant un instant. A aquella jove de pell blanca i poca alçada se li va escapar un somriure tímid mentre esperava les primeres paraules de l'Enric que semblava embadalit. Pensava per a si mateix que potser Déu li havia dibuixat el somriure dels àngels perquè la resta poguéssim saber com són en realitat.

El cert és que no anava vestida gaire elegant. Portava una bata de ratlles blanques i blaves, molt pròpia de les tasques domèstiques, i el cabell lligat amb una cua. Però l'Enric no havia tingut abans aquella sensació de nervis irracionals.

Primer de tot es va presentar, tot oferint-li la mà. Va notar un pessigolleig a l'estómac que li era deliciosament desconegut quan va contactar amb aquella pell suau com la seda. L'Enric no sabia per què, però creia que ella va tenir una sensació semblant quan les seves mirades es van trobar per primera vegada. Sense saber com, el somriure d'aquella jove va fer que tot el que l'envoltava estornés de color gris.

En aquell instant l'Enric va oblidar fins i tot allò que l'havia dut a la casa. En Pius, els vampirs... El món sencer s'havia situat a l'ombra d'aquella jove.

—Jo... voldria fer algunes preguntes si no els sap greu.

La jove no va desconfiar d'ell. El va fer passar al rebedor on hi havia la fotografia d'una parella i una nena. La nena era aquella jove sense cap dubte. Els ulls no li havien canviat.

—Endavant, endavant —va dir fent-lo passar al menjador.

—Moltes gràcies. No vull molestar, però crec que en aquesta casa poden ajudar-me. En concret voldria parlar amb l'Hermínia.

La jove el va fer seure a la taula del menjador, on va posar galetes i cafè. L'Enric no sabia exactament com les podria digerir. A casa de la Dolors ja se n'havia fet un fart. Es va fixar que els mobles de la casa eren molt antics. Potser com la mateixa casa. Tot excepte

un timó de fusta que penjava de la paret i que no concordava amb la resta del mobiliari. Estava clar que qui l'havia penjat devia tenir-li estima.

—Com és possible que no ens haguem vist mai pel poble? —va preguntar l'Enric en un moment en què ja feia estona que s'ho preguntava a si mateix.

—El cert és que surto molt poc. L'estat de salut de la meva tieta és molt precari i sóc l'únic que li queda en aquest món. Em dic Marina.

—Molt de gust, Marina, jo em dic Enric.

L'Enric i la Marina van parlar una bona estona. Una estona durant la qual la conversa va ser sorprenentment fluida. Com si no fos el primer dia que parlaven. L'Enric s'hauria quedat parlant amb ella tot el dia. Però en un moment va arribar la pregunta que el tornaria a la realitat forçosament.

—Digues, en què et pot ajudar la meva tieta?

A l'Enric no se li passava pel cap parlar-li de vampirs a la Marina. Així que va sortir-se'n com va poder.

—Doncs, estic fent un recull de dades històriques del poble. Això em porta a parlar amb les persones més ancianes. Ja saps, són els que han viscut més. Podria fer-li un parell de preguntes? Seré molt breu.

La Marina va accedir. L'Enric va percebre que no va saber dir-li que no. Tot i així, el va advertir que possiblement no obtindria respostes coherents. La ment de l'Hermínia anava i venia de manera que, tan bon punt podies trobar-te amb un pou immens de records com amb una consciència buida.

La Marina el va acompanyar a l'habitació de la seva tieta al pis de dalt. L'Enric es va quedar bocabadat uns segons, tot observant els moviments subtils de la seva cintura mentre pujava. Quan es va adonar de la seva actitud descarada, va sentir vergonya. No es que no ho hagués fet mai, però per algun motiu que desconeixia, sentia que la Marina havia de respectar-la.

L'habitació on descansava l'Hermínia era plena de nines de porcellana. L'ordre i la pulcritud eren extrems.

La llum de la finestra es clavava sobre el cos immòbil de l'anciana, asseguda en un balanci. Es pentinava una llarga cabellera blanca i llisa. Aquell escenari i el somriure perdut, segurament en alguna època millor de l'Hermínia, van fer presumir a l'Enric que poca cosa en podria treure. Però, ja que hi era, ho havia d'intentar.

—Hola, Hermínia, em dic Enric.

—Déu vos guard, jove —va contestar amb més lucidesa de l'esperada.

La veritat és que els preàmbuls no eren el fort de l'Enric. A més, no es volia perdre una nova oportunitat com li va succeir amb l'avi Pius. Així que va començar atacant de front.

—Hermínia..., en sap alguna cosa sobre una matança succeïda en aquest mateix carrer? —va preguntar donant per fet que de debò havia succeït.

—Ho veus? —va contestar com si no hagués escoltat ni una sola paraula.

—Què haig de veure, Hermínia? —va dir mirant als costats.

—La Marina et mira de reüll. Em sembla que li agrades —va dir amb una veu molt aguda i un somriure entremaliat.

L'Enric va fer mitja volta i va veure la Marina plegant la roba al fons del passadís on hi havia l'habitació de planxar. Les seves mirades es van creuar de nou, amb un intercanvi de somriures. Enaquell moment la Marina va entrar en una altra habitació. Sense saber com ni per què, aquell detall va regalar a l'Enric un petit moment de felicitat que l'acompanyaria la resta de la tarda.

—Què vols saber de la matança? —va preguntar l'Hermínia de sobte i sense perdre el somriure.

—Doncs, el que sàpiga...

—Va ser un d'ells. Va deixar un escenari cruent. Terrible. Els meus germans en van ser víctimes. Jo vaig néixer després —va dir amb un to de veu més baix mentre es passava el raspall per les puntes dels cabells.

—Un d'ells? De qui parla, Hermínia? —va preguntar l'Enric pensant si aquella anciana no devia estar parlant de qualsevol altre episodi de la seva llarga vida.

—Dels dimonis. La mare deia que havia estat un jove que vivia al centre del carrer. En aquest mateix cantó. En despertar del seullit de mort es va endur els innocents. Un supervivent el va reconèixer sense dubtar. Els dimonis toleren millor la llum acabats de despertar i ho fan molt assedegats. Per això els va sorprendre. La mare em deia que si no feia bondat també se m'emportarien a mi. Però tranquil, ara ells ens protegeixen.

—Qui ens protegeix?

—Els meus germans i tots els altres innocents.

De sobte, va començar a repetir una i una altra vegada una espècie de càntic que devia conèixer des de la infància. «Minyons d'Esparreguera feu bondat i sigueu forts, que els innocents de pedra ens cuiden dels no-morts».

Ja havia repetit aquesta frase un munt de vegades balancejant-se amb la mirada perduda, quan la Marina va entrar a l'habitació.

—Ja t'ho he dit, la lucidesa li va i li ve —va dir mentre li posava un coixí darrere el cap amb molta cura—. Ella es va fer càrrec de mi quan els meus pares van morir. En aquell temps vivíem a Barcelona.

La Marina el va acompanyar a la sortida. L'Hermínia havia de descansar.

—Moltes gràcies per tot. M'agradaria molt tornar-te a veure aviat. He passat una estona molt agradable enraonant amb tu —va dir l'Enric sense creure el que acabava de fer. La Marina es va posar un xic vermella i va tancar la porta sense dir res. No va caldre, el seu somriure va parlar per ella.

L'Enric es va quedar una estona plantat a la porta de la casa. Mirava cap amunt amb l'esperança que la Marina passés per davant de la finestra. Enlloc d'això, es va fixar en un detall. Era una figura esculpida en pedra just a sota del balcó del segon pis. L'escultura representava un nen amb la mirada trista, envoltat de fulles i flors al seu voltant. L'Enric va mirar la resta de balcons de la casa. En totes

s'hi podien trobar aquestes petites escultures. En tenia fins a cinc. Tres donaven al mateix carrer Taquígraf Garriga i dues més a la carretera nacional.

En principi no li va donar més importància, però a mesura que caminava carrer amunt va tornar a veure figures semblants en altres balcons del mateix carrer.

Detalls a les façanes d'algunes cases del carrer del Taquígraf Garriga, antigament carrer de Pascual Madoz

«Que curiós, no m'hi havia fixat mai». Aleshores va caure. «Déu meu! Els innocents de pedra, la matança del carrer Madoz. I si aquestes figures van ser esculpides en honor als innocents morts a la matança?».

L'Enric va buscar durant tota la tarda escultures com aquelles en altres indrets de la vila. No les va trobar enlloc més, excepte en una de les cases que hi ha a la carretera general, però que realment és a pocs metres del carrer Taquígraf Garriga. Potser allà també hi vivien víctimes que jugaven amb els veïns.

No va ser l'únic fet intrigant per a l'Enric. Al centre del carrer Taquígraf Garriga, just a sobre d'un portal, hi havia esculpida la figura del cap d'un animal. Un ratpenat. Un ratpenat endimoniat amb els ullals molt accentuats.

Va pensar que era perfectament possible que les generacions posteriors haguessin esculpit la llegenda a les façanes de les seves pròpies cases per recordar aquells que hi van perdre la vida.

El cert és que aquest tipus d'escultures són molt pròpies del classicisme, i a Barcelona en podem trobar moltes. Potser alguns pensaran que els barcelonins amb segones residències van afegir aquestes escultures durant els anys vint com a simple ornamentació. El que sí que és segur és que les escultures eren posteriors a la construcció dels edificis. L'Enric es feia les següents preguntes: no era estrany que només les trobem en aquest carrer en concret?, no hi havia més barcelonins amb gust per l'art clàssic a tota la vila?, o és possible que aquells que van perdre els seus fills les fessin esculpir en senyal de condol?

Els innocents de pedra: la matança que va consistir en la cruel mort d'un grup de nens, entre ells, els fills d'en Pius, que devien perdre la vida mentre jugaven al carrer. Van ser sorpresos per un vampir que acabava de despertar de la seva pròpia mort, afamat de sang i amb més tolerància a la llum, ja que estava adaptant-se a la seva nova condició. Per això els va poder sorprendre al capvespre.

El diumenge del 7 de maig es presentava com tots els altres. Mai portaven sensacions positives a l'Enric. Es començava a ensumar el final del cap de setmana i la tornada a la rutina. Ell preferia el divendres i el dissabte. Li agradava la sensació que encara tenia molt de temps per gaudir d'aquelles petites coses que el feien feliç. A més, aquell matí s'havia llevat amb mal de coll.

A l'empassar la llet calenta, alguna cosa li deia que entrada la tarda li pujaria la febre i necessitaria fer llit. Però aquell matí sí que tindria un caire diferent. Havia decidit assistir a la missa matinal amb l'objectiu de parlar amb el pare Garcia.

L'Església, per la seva posició en aquella època i encara ara, havia d'estar al corrent de l'existència d'éssers que representaven el mal. Algú havia de recórrer a ells. Davant la impossibilitat de trobar cap tipus d'informació més als arxius de l'ajuntament, tenia l'esperança que a la parròquia haguessin tingut més sort en la seva conservació.

L'Enric s'havia situat a l'última fila esperant que acabés aquell ritual que tant l'avorria. Però això no va impedir que mossèn Garcia hagués advertit la seva presència. L'avantatge o desavantatge de viure en un poble petit és que pràcticament coneixes a tothom.

Mossèn Garcia sabia que l'Enric no era massa missaire. Quantes vegades li havia dit:

«Enric quan penses venir a missa? A la vida no tot pot ser diversió. A Nostre Senyor li agrada que ens recordem d'ell».

I quan ja el donava per impossible, allà era ell. Assegut entre tots aquells fidels.

En finalitzar la missa l'Enric es va apropar al capellà mentre les iaies del poble l'agafaven de la mà i li demanaven coses de tot tipus, com ara pregàries per a familiars malalts i coses per l'estil. El mossèn se'l mirava de reüll.

Quan per fi era el seu torn, mossèn Garcia li va dir:

—Què et porta per la casa del Senyor, Enric? Que potser finalment has entès que ell és qui il·lumina el nostre camí?, o potser tens problemes i no tens a qui recórrer? No te n'avergonyeixis, molta gent busca ajuda espiritual quan es veu desesperada.

—Pare, en realitat no estic buscant a Déu. El busco a vostè. Crec que pot ajudar-me.

—A mi? —va contestar sorprès i una mica decebut pel comentari—. Bé doncs, digues, en què puc ajudar-te?

—M'agradaria saber si conserven vostès algun tipus d'arxiu antic a la parròquia. Necessito informació del passat del poble.

—Has preguntat a l'ajuntament?

—Sí, és clar. Però sembla que els arxius van ser destruïts en guerres passades.

—Sí, és ben cert. A la Guerra del Francès, aquells gavatxos es volien instal·lar a Esparreguera per descansar després d'haver perdut la Batalla del Bruc. Els esparreguerins, que no ho podien acceptar de cap de les maneres, s'hi van enfrontar amb gran valor. Van llençar tot tipus d'objectes i aigua bullint des dels balcons. Els francesos, però, van tornar i hi va haver greus represàlies. Mort, violència i també la crema dels nostres arxius. Aquí no tindràs més sort que a l'ajuntament. Més tard, la Guerra Civil va portar a la vila un grup de brètols que es van encarregar de destruir tot allò que portés el segell de Déu. La Creu del Terme va ser destruïda. A Sant Salvador de les Espases vam perdre, entre altres coses, un magnífic retaule gòtic que representava diferents moments bíblics

com l'anunciació. Però el que van fer en aquesta església... No pots ni imaginar-te la bellesa que es va perdre el dia que aquells exaltats van entrar aquí. —En aquell instant va canviar l'expressió de tristesa per una d'orgull—. L'església és gòtica, preciosa. Però abans gaudia també d'una exquisida ornamentació renaixentista interior que deixava tothom embadalit. I l'altar? Quin altar! Tot de marbre, majestuós. I per acabar-ho d'adobar el millor orgue del país tallat en fusta. Una llàstima tot plegat —deia amb autèntica passió mentre assenyalava els punts on s'ubicaven tots aquells tresors perduts—. Tot cremat i destruït. Per descomptat els arxius tampoc es van poder salvar.

Altar renaixentista de l'església de Santa Eulàlia destruït l'any 1936
(fotografia cedida per l'Arxiu Puig)

Orgue monumental destruït l'any 1936
(fotografia cedida per l'Arxiu Puig)

—Pare, alguna vegada ha sentit històries de vampirs?

—De vampirs? És clar, tothom les ha sentides aquestes ximpleries. Però comprendràs que no m'interessin massa.

—Però és que jo em refereixo a històries de vampirs reals.

—Però que t'has begut l'enteniment o què? —va dir alçant la veu—. Vampirs reals? Noi, tu estàs molt pitjor que no em pensava. Au, va! Fes el favor de sortir de la casa de Déu amb aquestes històries del dimoni i torna només quan tinguis la ferma intenció de confessar-te i salvar la teva ànima, Enric.

L'Enric es va ruboritzar. No volia que la resta dels presents sabessin què hi feia allà. La gent que encara era a l'església el va començar a mirar amb menyspreu, per haver fet enfadar el capellà. Mai li havia agradat ser el centre d'atenció. Però entre ells hi havia un home d'uns seixanta anys, baixet i molt prim, molt poca cosa, que alhora transmetia una expressió sagaç. Anava molt ben vestit i afaitat, i no semblava jutjar-lo com la resta. És més, si la seva intuïció no li fallava, i no solia fer-ho, la seva mirada el va delatar. Només era una sensació, però semblava que aquell home sabia de què estava parlant.

L'Enric no sabia qui era i no el tenia vist pel poble. En tot cas li va semblar que es tractava d'un home culte. No una d'aquelles persones que se solen definir com a cultes perquè són capaços de tenir converses interessants. Era més que això. L'Enric era un noi molt observador. Solia fixar-se en detalls concrets en què altres no hi paren atenció. No va necessitar gaire per advertir en aquell home una elegància singular. No només en la seva forma de vestir (el seu posat denotava certa distinció), sinó també amb la seva gesticulació al treure un mocador de la jaqueta va deixar palès que es tractava d'una persona refinada.

Durant la tarda d'aquell dia hi va estar donant voltes. Quan més ho rumiava més segur estava que aquell home el podia ajudar. Havia de trobar-lo allà on fos. Si era necessari l'esperaria el proper diumenge en sortir de la missa.

L'Enric estava en un núvol i no en baixaria amb facilitat. Estirat al sofà, sense ganes de fer res més que repetir aquell moment una i altra vegada a la seva ment, es preguntava com una cosa tan senzilla havia fet que aquell fos un dels dies més feliços de la seva vida.

Com cada dijous des que vivia sol, havia anat al mercat municipal ben d'hora per comprar fruita i estris per a la llar. Havia agafat el costum de petit, quan acompanyava la seva mare. Per ell, tot plegat tenia un cert encant en aquella atmosfera que s'hi formava. Era un d'aquells llocs que ajudava a mantenir els vincles entre els habitants i a crear-ne de nous. A partir d'aquell dia, el mercat i el seu emplaçament tindrien un caire encara molt més especial.

Era a la parada de fruita on normalment comprava. Estava plena de gent com era habitual. L'Arnau tenia unes pomes verdes de Lleida fantàstiques i va decidir comprar-ne. Just en el moment que anava a agafar-ne una, la mà dreta li va anar inconscientment cap a una poma que li va cridar l'atenció. A l'instant de posar-hi la mà al damunt, una altra mà se li va avançar i va agafar-la abans que ell, sense poder evitar el contacte. La seva sorpresa va ser descobrir que aquella mà era la de la Marina.

—Hola! —va dir sorprès—. Em sap molt de greu, no t'havia vist. Agafa-la tu.

—Hola, és Enric, veritat? —va dir sense mirar-lo als ulls.

La veritat és que a l'Enric no li va agradar gaire que li hagués costat recordar el seu nom. Bé, també hi havia la possibilitat que senzillament ho hagués fet veure. Semblava una noia vergonyosa.

—Com va tot? Comprant una mica? —va dir pensant que era un imbècil per fer una pregunta tan evident.

—Quin anell més bonic —va respondre ella, mirant-li la mà amb què havia acariciat la seva, on duia l'anell que li havia regalat l'avi Pius.

—T'agrada? És un regal. Com es troba l'Hermínia?

—Últimament no massa bé. Fes-te càrrec que és ja una dona molt gran. Saps que no em va voler explicar el motiu de la teva visita?

—De debò? I suposo que estàs un xic intrigada. La Marina va assentir amb el cap somrient.

—Doncs si vols, puc explicar-t'ho prenent un cafè en algun lloc, o si et ve més de gust tot passejant. En aquesta època de l'any els paratges del poble són molt bonics.

La Marina no va respondre en un primer moment. Però la vermillor de les seves galtes, i un somriure de complicitat, van indicar a l'Enric que aquella era la seva gran oportunitat.

—Et recullo el diumenge a les cinc?

La Marina va assentir i va marxar amb el cabàs buit. Sense dir ni una sola paraula. El cert és que no calia. Mentre s'allunyava ràpidament sense aixecar la vista del terra, l'Enric va respirar amb força per descarregar els nervis. En un instant va omplir els pulmons d'aire i el cor de felicitat.

Quan la Marina ja havia marxat, l'Enric va veure un home a la paradeta del davant que el mirava de reüll. Era llarg i prim, de pell fosca, els ossos de la cara molt marcats i el nas aguilenc. Tenia una profunda cicatriu a la galta dreta i vestia una llarga gavadina de color gris que semblava que no havia d'abrigar gaire. Semblava ben bé que acabava de venir de la guerra. Aquell home va girar el cap

ràpidament quan l'Enric el va mirar i va agafar el primer objecte que va trobar, com si volgués dissimular. Però no hi va parar més atenció. L'Enric ja era sobre aquell núvol blanc fet dels somnis més dolços, i no hi podria baixar fàcilment.

Eren quarts de vuit de la tarda. El carrer de Sant Ignasi estava ple de gent que buscava passar una tarda agradable de dissabte.

Era molt freqüent que la gent tragués a passejar els seus vestits més elegants envoltats de flors que adornaven la nova estació. Les terrasses dels bars s'omplien de converses, la gent fumava i bevia. Per aquest motiu al carrer li deien *el Paral·lel*, com si es tractés del de la mateixa ciutat de Barcelona. Era el seu petit "paral·lel".

A l'Enric li encantava seure i prendre una bona tassa de cafè. S'impregnava tant d'aquell ambient festiu que la majoria de vegades el cafè se li refredava i era incapaç d'acabar-se'l.

En un moment en què fotografiava mentalment un grup de persones que parlaven davant de l'edifici de La Caixa, va aparèixer un home que li era familiar. Era el que l'havia mirat diferent a l'església. Havia passat gairebé una setmana, però l'Enric tenia gravada a la ment la seva expressió.

«Ves per on! Al final no caldrà que l'esperï demà a la sortida de l'església».

La veritat és que la idea no el seduïa gaire, perquè si mossèn Garcia el tornava a enxampar allà preguntant per històries de vampirs podria tenir problemes.

L'home vestia a l'estil dels barcelonins rics que s'arreglen per anar al Liceu. Baixava pel mateix carrer de Sant Ignasi caminant amb el cap ben alt. També semblava gaudir de l'ambient festiu. Tot seguit va trencar pel carrer del Taquígraf Garriga, l'antic Madoz, i es va enfonsar entre la gent que esperava per anar al teatre de l'Ateneu. L'Enric es va alçar de la cadira decidit a parlar amb ell. Ara tenia una ocasió d'or.

La silueta d'aquell home es perdia en la foscor del passatge de l'Ateneu. Segurament ell també es dirigia al teatre. Un edifici fantàstic, construït a principis de segle per satisfer la necessitat d'un local social i cultural a la vila. D'Esparreguera n'han sortit grans actors, fruit d'aquesta llarga tradició. Precisament un dels orgulls de la vila és la representació de *La Passió*, a la qual els esparreguerins han dedicat molt de temps i esforç.

En arribar a l'entrada del teatre, l'Enric es va adonar que aquell home s'havia esvaït entre la multitud de gent que no es volia perdre l'estrena de l'obra.

No tenia pensat acudir al teatre aquella tarda, però si volia respostes havia d'arribar fins al final. Què era el pitjor que podia passar? Que la intuïció li fallés? Que aquell pobre home no tingués ni idea de si al poble hi van haver vampirs, bruixes, fades o extraterrestres? Bé, cap problema, almenys s'ho trauria del cap d'una vegada. El no ja el tenia.

L'Enric va pujar les escales exteriors fins arribar a la finestreta que hi havia al cantó esquerre de l'edifici per comprar una entrada. Una vegada a dintre va pentinar la zona a la recerca d'aquell misteriós personatge. Tenia l'esperança que no es trobés a la zona de les llotges. La seva entrada no li permetria accedir. Però no va ser així. Aquell home seia sol en una taula, on hi havia dues cadires més. Havia d'aprofitar l'ocasió.

—Li fa res que sigui aquí? —va demanar l'Enric.

—No. Faci, faci, jove —va respondre sense poder dissimular la incomoditat del tot.

L'Enric estava segur que no l'havia conegut. En aquell moment no va gosar dir res més. Tenia l'esperança, que en algun moment el

mirés i fos ell qui li digués alguna cosa. Qualsevol cosa per començar a parlar. Però aquell home no deia absolutament res. Semblava molt concentrat en l'obra. De tota manera, va adonar-se que l'Enric el mirava. Potser per acabar amb aquella situació i sense treure els ulls de l'escenari va dir:

—No creus que la Lola Lizaran és una gran actriu?

—I tant!, és la meva preferida —va dir l'Enric per complaure'l—. No es recorda de mi? —va preguntar impacient.

En aquell moment, metre encenia una cigarreta, li va dedicar un segon per primera vegada aquell vespre.

—Ah, sí! Tu ets el jove que vas fer enfadar el pare Garcia. No li tinguis en compte, és un bon home, però massa devot per atendre històries com les que tu li plantejaves.

—I vostè què en pensa d'aquestes històries?

—Penso que no hauries de ser tan poc discret si vols conservar el cap sobre les espatlles —va dir mentre les volutes de fum de la seva cigarreta es perdien en la infinitat dels sostres del teatre de l'ateneu.

L'Enric no esperava aquella resposta. Es va quedar un instant sense paraules pensant si aquell home no seria boig. Aleshores l'individu va preguntar.

—Digues, jove, on les has sentides, aquestes històries?

—Vaig trobar una carta molt antiga escrita per la meva àvia. Sembla que aquelles paraules van captar la seva atenció.

—Una carta de la teva àvia? De quan és aquesta carta?

—Data de l'any 1883. A més, vaig conèixer un home que estic convençut que em va deixar una sèrie de pistes. Tan enigmàtiques com interessants. Però va morir abans que pogués tornar a parlar amb ell. Estic segur que amagava un munt de secrets. Es deia Pius. No se per què, tinc la sensació que vostè pot ajudar-me. Ho farà? — va dir en un to de veu un xic massa alt. Tant, que des de la taula del costat van demanar-li silenci. El seu acompanyant s'incomodava lleugerament mirant a ambdós costats.

—Noi, què entens per ser discret? Això és el que farem —va dir en veu molt baixa—. Tu espera'm a la Plaça de Santa Eulàlia

dimarts vinent a les dues de la matinada. No t'oblidis de portar la carta de la teva àvia. Ho has entès?

—És clar —va dir l'Enric molt satisfet mentre li donava la mà—.

El meu nom és Enric.

—Raül..., Raül de la Vega.

Com que ja tenia el que volia, l'Enric va decidir abandonar el lloc entre les mirades enutjades d'aquells que li havien demanat silenci i als quals ara els tapava part de l'escenari mentre es posava la jaqueta.

L'Enric comptava les hores d'aquella tarda que es va fer eterna. Li semblava que el rellotge de paret de la seva iaia marcava el sorollet del pas dels segons amb més força que mai. L'havia mirat tantes vegades com s'havia mirat a si mateix al mirall.

Va sortir de casa fet un sac de nervis. Les cames li tremolaven tant que temia que la Marina se n'adonés, i no podia fer res perquè les mans no li suessin.

«Va Enric! Que tot anirà sobre rodes. Pots amb això i molt més».

El cert és que l'Enric trobava a faltar els consells dels seus pares per una ocasió com aquesta.

Va arribar al davant de casa de la Marina quan encara faltaven deu minuts per a les vuit. Així que va decidir esperar a trucar a la porta fins que el campanar anunciés l'hora justa. L'Enric no sabia què sonava més fort, si les campanes o els batecs del seu cor.

La Marina va obrir la porta. Portava un vestit fosc, molt refinat. Duia el cabell moll, sense la seva cua habitual. Les sabates que portava eren també negres de vestir. Els seus ulls de color mel brillaven i, mentre intentava amagar el somriure, semblava esperar un comentari per part de l'Enric.

—Caram que elegant! —va dir mentre el cor li bategava tan fort, que semblava que volia sortir del pit per veure-la de més a prop.

—De debò? Feia temps que no em posava aquest vestit. Últimament estic tan enfeïnada... De fet no puc tornar massa tard, haig de preparar el sopar a la tieta.

—Me'n faig càrrec, no pateixis —va dir oferint-li el braç per iniciar el passeig.

La veritat és que l'Enric es va posar molt content. Que s'hagués posat tan guapa semblava una senyal que ella també li donava importància a la cita.

Van romandre asseguts bona part de la tarda al Cafè l'Estrella, xerrant de coses al principi quotidianes. Però més tard, l'Enric es va adonar que era capaç d'explicar-li aquelles coses que només expliques a la gent a qui li tens molta confiança. Aquelles coses que expliques als amics amb què has creat una amistat llarga i autèntica. En canvi, ells eren dos desconeguts que no havien tingut temps per guanyar-se aquella confiança. Però res d'això semblava importar. De fet, l'Enric va arribar a explicar-li allò que l'obsessionava actualment: la carta de la seva àvia i el seu contingut. I això que s'havia jurat que no ho faria per no espantar-la.

Les hores passaven de puntetes al seu costat. Després van començar a passejar per la vila sense sentit ni direcció. El capvespre els va atrapar per sorpresa. Van passar per davant d'una roca que es troba tocant a l'església de Santa Eulàlia. L'Enric li va explicar que el seu pare li havia dit de petit que era un drac convertit en pedra.

—Com t'agraden les històries fantàstiques, Enric. Vols dir que tot això i els vampirs no és una invenció de la teva ment? És a dir, que potser vols veure coses irrealment per donar un xic d'emoció a la vida.

—No, Marina, això és una història real, n'estic convençut. No coneixies la meua àvia, ella no s'hagués inventat mai una història així. Algun dia t'ho demostraré.

—Ets un noi molt decidit. Jo només tinc un somni. Passar els estius a prop del mar.

—El mar...? —va dir amb una expressió gairebé d'ignorància—. Sí, és molt bonic, però només hi he estat una vegada, i era de nit. Sóc un noi d'interior i no he sortit gaire del poble.

—Doncs és preciós. No hi ha res com seure sobre la sorra daurada i deixar que l'escuma de les onades t'acariciï la pell.

—Aquest gust l'has heretat dels teus pares, veritat?

—Doncs sí, com ho saps?

—Home, no és difícil de deduir tenint en compte el nom que t'han posat. A més, a la paret del menjador de casa teva hi havia penjat un timó de fusta blanca que no concordava amb la resta del mobiliari de la casa. I al rebedor hi havia un marc també de fusta blanca adornat amb estrelles de mar i la fotografia d'una parella jove amb una nena petita. Els teus pares i tu suposo. Imagino que viuríeu a prop del mar i en morir els teus pares et vas veure obligada a venir aquí.

Els rajos de lluna il·luminaven el somriure innocent de la Marina i els ulls li brillaven d'una forma gairebé màgica. Semblava impressionada.

—Ets molt detallista, Enric.

—Molt bé —va dir agafant-li la mà—. Et prometo que faré tot el possible perquè el teu somni també es faci realitat.

La Marina semblava prendre-li la paraula amb un gest de complicitat, sense dir res.

Eren les dues en punt de la matinada i la figura minsa del senyor de la Vega trencava la llum dels fanals amb el seu pas lent. Per a l'Enric va ser una satisfacció molt gran veure'l venir. No les tenia totes que aparegués. Sabia que hi havia la possibilitat que se'l volgués treure de sobre el dissabte passat al teatre. Quan va arribar ni tan sols va saludar:

—Has portat la carta?

—Sí, és aquí —va dir traient-la de la butxaca de la jaqueta.

El senyor de la Vega la va examinar parant molta atenció en el tacte i en l'olor que despenia.

—Sí que sembla molt antiga. Bé, aquest és el tracte, si et mostro proves que parlen sobre el que estàs buscant, tu em dones aquesta carta.

—La carta de la meva àvia? —va dir sorprès—. És que per a mi té un gran valor sentimental i...

—Noi —va interrompre'l—, el lloc que coneixeràs no està a l'abast de qualsevol. Pots sentir-te un privilegiat per tenir l'ocasió de posar-hi els peus. És possible que sigui la teva única oportunitat de trobar allò que busques. Què hi dius? —va dir empassant-se el fum de la cigarreta i traient-lo pel nas.

—Està bé. Però només si m'aporta coneixements interessants. No vull històries vagues i confuses. El que vull són proves que

demostrin que tot plegat és real. En cas contrari, no hi ha tracte. Hi està d'acord?

—Creu-me que no et decebré. Això sí, tu allà no hi has baixat mai, ni tan sols saps que existeix i no en parlaràs amb ningú. Ho has entès?

—Però de què estem parlant exactament senyor de la Vega?

—Parlo del tresor més valuós que hi ha amagat a les entranyes de la vila.

—Entesos. No ha de patir per res.

Van caminar durant més de vint minuts a pas lleuger. La casa del senyor de la Vega quedava força allunyada. Mentre caminaven va deixar una certa distància entre ell i l'Enric durant tot el trajecte, i no va dir absolutament res.

Finalment van arribar. La casa era antiga i semblava una mica descuidada pel que fa a la façana i la resta de l'exterior. En canvi l'interior feia patxoca. Presentava un ordre i un gust per l'art antic que li donava categoria.

Una vegada allà, el senyor de la Vega va obrir una trapa darrere d'un prestatge ple de fotografies antigues que l'Enric no hauria estat capaç de trobar ni en mil anys. Va suposar que es devia construir amb aquesta intenció.

Van entrar per la trapa i baixar per unes escales de pedra envoltats de fosc i humitat. El senyor de la Vega il·luminava amb una llàntia d'oli molt antiga que obria camí en aquell passadís claustrofòbic a través de la penombra. Al final de l'escala van arribar a una petita porta de fusta envellida que, per les seves dimensions, no semblava amagar res d'extraordinari. En obrir-se, però, va descobrir una sala fosca que s'anava fent més i més gran, així que el senyor de la Vega encenia unes espelmes que tenia ubicades estratègicament. Així, la sala s'anava il·luminant el suficient per descobrir uns passadissos plens d'estants de fusta amb llibres i documents molt antics.

L'Enric mirava amunt i avall bocabadat. Els passadissos semblaven infinits. Hi havia llibres fins allà on l'Enric perdia la visió, on la foscor els devorava a l'horitzó per més que el senyor de la

Vega intentés rescatar-los de les ombres amb la llàntia per mostrar-los-els.

Era impossible esbrinar on hi havia el límit. En un racó de la sala hi havia una taula i una cadira victoriana que en el seu dia devien formar part del mobiliari d'una família aristocràtica. L'Enric va pensar que els orígens del senyor de la Vega devien ser força influents.

—Caram, quin munt de llibres! D'on ho ha tret, tot això?

—Sorprès? No t'ho esperaves eh? —va dir amb una expressió d'orgull i sense cap intenció de respondre a la pregunta de l'Enric.

—Aquesta biblioteca té autèntics tresors, noi. Ni tan sols la biblioteca d'Alexandria li faria ombra. Bé, digues, què busques exactament? —va dir posant-se seriós de sobte.

—Ja ho sap, vampirs. Estic convençut que van existir realment i que n'hi havia aquí, al nostre poble.

El senyor de la Vega el va mirar fixament a través dels seus ulls petits. El joc d'ombres provocat per l'escassa llum de la llàntia li distorsionava la forma de les celles, donant-li així un aspecte més inquietant i fins i tot ferotge. En aquell instant va creuar les mans i inclinant-se lleugerament endavant va dir:

—Els vampirs existien. —L'Enric esperava sentir aquelles paraules, però això no va evitar que sentís un calfred—. Què més vols saber sobre ells?

—Bé doncs, vull que m'expliqui tot el que sàpiga, quin és el seu origen... tot.

—El seu origen dius? Això qui diantre ho sap? Tot el que circulen són llegendes i, fins i tot aquestes, pràcticament han desaparegut. Has sentit a parlar alguna vegada sobre la Llàgrima del Sol negre? L'expressió d'ignorància de l'Enric el va fer continuar sense més.

—Els que circulaven quan jo era un nen ja eren relats molt confusos. Tot i així, t'explicaré tot allò que els meus ancestres em van transmetre. Has d'entendre que a dia d'avui aquestes llegendes són mortes i enterrades.

Pel que sembla, el bressol de la Llàgrima del Sol negre es trobaria en el poder d'unes bruixes que van viure a l'antiguitat, cap a finals del segle xiii o principis del xiv.

Aquestes bruixes vivien apartades del poble, molt probablement a les Coves del Salnitre de Collbató, d'on encara avui ens arriben llegendes de bruixeria i dels seus encanteris. És de suposar que les bruixes utilitzarien la seva màgia per tota la seva àrea d'influèn-

*El castell de les Espases i les Bruixes Encantades
en l'actualitat*

cia, inclòs el mateix congost del Cairat. Els seus cultes pagans van despertar la por entre els habitants d'un poble cada vegada més influenciat per l'Església catòlica. Molt probablement les bruixes eren originàries de la Val d'Aran, impregnades de la cultura pagana dels càtars.

Fixa't en la data de la carta de la teva àvia, el 31 d'octubre. Els celtes, la cultura dels quals havia influenciat també els càtars, creien que aquest dia els morts tornaven al món dels vius, i aquests els deïxaven presents a fi que no s'enduguessin les seves ànimes. Aquest és l'origen de la festa de Halloween, que coneixem en la seva forma americana com a herència dels irlandesos que van emigrar a aquelles terres. Però la realitat és que la naixença d'aquestes creences es troba aquí al vell continent.

Per a tots ells, la nit del 31 d'octubre és una nit molt important, ja que aquests poders pagans es multiplicaven de forma inversemblant. Els vilatans no s'apropaven mai allà on les bruixes rendien culte a falsos déus i practicaven màgia negra. Es deia que els habitants del poble explicaven històries als seus fills perquè no s'allunyessin, perquè els que ho feien desapareixien sense deixar rastre. Deien que les bruixes n'eren les responsables. Un dia van decidir acabar per sempre amb elles.

Tot plegat coincideix amb l'inici de la Santa Inquisició a la Corona d'Aragó al segle XIII. Com ja sabràs, la persecució de la bruixeria és un fet històric. Per aquest motiu m'inclinaria a pensar que potser els meus avantpassats no devien anar gaire desencaminats amb les seves històries.

El poble va decidir atacar les bruixes un dia boirós, per no ser vistos amb facilitat des del congost. Es van armar amb pals i torxes per ofegar la seva maldat al foc purificador. Però aquell dia hi va haver un eclipsi.

Segons creien antigament, els fills de l'infern es movien sota l'embruix de la lluna. Així mateix, el foc era considerat un tros del mateix sol que purificava i espantava les ànimes fosques. Per aquest motiu, les bruixes eren condemnades a la foguera de la mateixa manera que Déu envia els infidels a l'infern, on el càstig és el mateix foc purificador. Tot i així, aquí a Catalunya el mitjà més utilitzat per eliminar-les era enviar-les a la forca. Aquestes, però, eren bruixes de veritat, massa poderoses per arrossegar-les a la forca. No obstant, en un dia d'eclipsi, el sol desapareix i alhora també ho fa la protecció. En la seva absència es podien fer els encanteris més poderosos que es puguin imaginar. Les bruixes ho sabien, i van aprofitar l'augment del seu poder per fer un últim encanteri. Quan la foscor va conquerir el cel, els vilatans van sentir un baluern que va fer trontollar el terra seguit de les rialles de les bruixes.

Es va fer el silenci entre els vilatans mentre esperaven impacients la tornada del sol enmig de la foscor. Aquest va arribar posant el seu braç sobre el congost, en forma d'un raig de llum d'esperança. Quan la llum va ser suficient, va ser quan les van veure per primera vegada.

En el lloc on eren les bruixes quan la foscor s'havia empassat el sol hi havia unes roques gegantines amb unes formes inquietants. Aquelles roques tenien l'aparença de les siluetes de les bruixes. Des d'aleshores, aquell indret es coneix com les Bruixes Encantades o l'Oracle de les Bruixes.

Només alguns valents es van atrevir a adreçar-se als peus d'aquell monument a la bruixeria. Va ser aleshores quan la van trobar. Era

una preciosa roca de cristall enfosquit, semblant al quars fumat, i tenia la forma d'una llàgrima.

Els vilatans van creure que les bruixes van deixar-la allà per maleir el poble. Que tot tipus de desgràcies caurien sobre ells amb tota la ràbia del dimoni. Pestes, males collites, qualsevol cosa... Com que ningú no va gosar destruir-la tement conseqüències pitjors, van decidir allunyar-la del poble tant com fos possible.

Així van passar els anys i el poble va gaudir d'una certa tranquil·litat. Cada nit de Sant Joan els habitants del poble encenien fogueres per espantar els esperits d'aquelles bruixes. Alguns deien que aquestes es passejaven de nou durant la nit més curta de l'any. Passats molts i molts anys, un nou abat de Montserrat que havia llegit molt sobre alquímia i ciències ocultes, va conèixer la història i es va interessar per la Llàgrima. Alguns s'atrevien a dir que aquell abat pertanyia a un antic grup d'adoradors del diable que buscaven la Llàgrima. D'altres, que senzillament la cobdícia el va canviar. Aquest nou abat creia que les bruixes van concentrar en la Llàgrima tot el seu poder abans de convertir-se en pedra. L'excusa de l'abat era que qui la tingués en el seu poder, amb els coneixements suficients per fer-la servir, podria convertir-se en un enemic molt perillós.

En realitat l'abat creia que qui posseís la Llàgrima podria convocar els esperits de les bruixes. Que tornarien al món dels vius amb ànim de venjança que recompensarien a aquell que les fes tornar. De fet, l'abat creia que aquest era l'objectiu real de les bruixes en crear la Llàgrima, a banda d'evitar morir cremades a la foguera. D'aquesta manera no moririen, només estarien adormides.

Jo crec que l'abat volia la Llàgrima, no per evitar mals majors, sinó per posseir per si mateix el seu poder. Per aquest motiu va enviar un dels seus guerrers més fidels, un home de llinatge noble que treballava per a ells i que vivia al castell d'Esparreguera. El noble servia a l'abat de Montserrat i tindria el seu vist i plau per fer servir tots els mitjans necessaris per trobar la Llàgrima. Un d'ells extorsionaria aquells que en sabessin alguna cosa i no volguessin parlar. Juraria que aquell home la va acabar trobant. Segurament devia ser en un país estranger d'ocupació otomana.

Segons els meus estudis basats en els documents que posseeixo, la Llàgrima va restar amagada durant anys a les entranyes d'una de les set meravelles del món antic.

—No em digui més..., al Coliseu! —va dir l'Enric en un impuls, intentant fer-se l'interessant. Al senyor de la Vega no va semblar agradar-li la interrupció, i va contestar de forma un xic pedant.

—Noi, no t'aniria malament passar unes quantes hores entre aquestes parets. Estic parlant d'una de les set meravelles del món antic. L'amfiteatre Flavi no és una d'elles.

—L'amfiteatre Flavi? —va preguntar en veu baixa per no tornar a incomodar el senyor de la Vega.

—Amfiteatre Flavi és el nom original del Coliseu, anomenat així perquè es trobava al costat del Colós de Neró, una estàtua gegantina de bronze en honor a l'emperador romà, avui desapareguda. Tornant a les set meravelles, són aquestes: La gran piràmide de Gizeh, els jardins penjants de Babilònia, el far d'Alexandria, el Colós de Rodes, el mausoleu d'Halicarnàs, el temple d'Artemisa i l'estàtua de Zeus a Olímpia.

L'Enric escoltava sense fer cap més aportació per no tornar a ficar els peus a la galleda. El senyor de la Vega va continuar.

—Conservo entre aquestes parets un document que menciona la cerca de la Llàgrima en una d'aquestes set meravelles, dominada en aquell moment per l'Imperi Otomà. Tenint en compte aquestes dades i l'època en què es trobaven, em fa pensar que aquell home va trobar la Llàgrima sota les ruïnes del Mausoleu d'Halicarnàs, ubicat a la ciutat de Cària, actual Bodrum, Turquia. Si és així, has de tenir en compte la tasca, gairebé impossible, que aquell home va dur a terme i que no tothom podria haver fet. L'antiga Cària ja era una terra de famosos mercenaris. I aquell home, un guerrer cristià, havia d'endinsar-se en un país de dominació otomana i endur-se una relíquia pagana de les seves terres amb tot el perill que això comporta. Aquest devia ser el motiu real dels seus viatges.

Precisament és aquí on devia arribar el conflicte entre ell i l'Església. Segurament embriagat de poder va negar-se a entregar la

Llàgrima a l'abat. En resposta a aquesta insubordinació, aquest el va acusar d'heretgia i d'estar posseït pel diable.

El poble es tornaria a convertir en l'eina que l'Església necessitava. Els habitants d'Esparreguera van fer pinya una vegada més perquè el mal no s'apoderés de la vila. El resultat va ser la mort del guerrer al mateix castell d'Esparreguera on residia. Està documentat que el castell va quedar molt deteriorat aquell mateix segle. Crec que el motiu devia ser la riuada d'odi que li va passar pel damunt, i no el terratrèmol que es produiria a la mateixa centúria.

Passats els anys, la vila va veure néixer noves llegendes al seu entorn. Deien que el noble havia estat vist per les rodalies del castell després de la seva mort. Una mort que caminaria sobre el poble durant segles.

Comentaven que el noble, en aconseguir la Llàgrima, es va adreçar a l'Oracle de les Bruixes. Era una nit de Sant Joan i els seus esperits van fer acte de presència. El noble va sol·licitar la vida eterna a les bruixes i aquestes li van demanar, a canvi, que satisfés la seva set de venjança. Una venjança que consistia en eliminar les ànimes del poble que les havia jutjat.

Per assegurar-se que el noble compliria la seva petició van convertir-lo en un esclau de la sang. És a dir, en un vampir. Un ésser que camina en la penombra xuclant la sang dels vius i també les seves ànimes, convertint-los en éssers endimoniats.

Les llegendes de vampirs ja circulaven des de feia segles pel continent. Així que és possible que aquell encanteri ja fos utilitzat per altres bruixots en temps passats. Això sí, el noble només podria culminar la venjança de nit, ja que el poder de les bruixes no podia lluitar contra el sol. Sense ell la vida no existiria, és l'autèntic ull de Déu.

Les llegendes també parlaven d'un llibre d'encanteris que posseïen les bruixes, i que devien d'amagar-lo abans de convertir-se en pedra. El noble també devia de trobar el llibre i amb la Llàgrima del Sol negre, devia invocar-les.

L'Abadia, per la seva banda, descobriria molts anys més tard que l'origen de tot era la venjança d'un guerrer que portava segles

mort, i que s'alimentava de la sang del mateix poble que un dia el va eliminar per heretgia.

Els sacerdots de Montserrat havien de trobar una solució amb molta discreció. No podien permetre que es conegués que totes aquelles morts eren fruit de l'ànima d'un antic abat que pretenia fer seva una relíquia pagana. Que la desitjava tant que estava disposat a matar per ella.

Pel que fa als adoradors del diable, han continuat buscant la llàgrima a través dels segles. Alguns diuen que són membres de la religió d'una minoria kurda, històricament acusada d'adorar el diable sobretot pels musulmans. El més probable és que aquesta acusació s'hagi estès a tot el col·lectiu de forma injusta pel fet de pertànyer a una religió diferent. Però és possible que alguns dels seus membres sí que ho fossin en l'antiguitat. Un fet important, i més tard entendràs per què, és que es consideren fills d'Adam, però no d'Eva. Sigui com sigui, la seva religió es remunta cap a l'any 2000 aC. Té molt de mèrit que hagin sobreviscut a l'islam tots aquests segles. No hi ha dubte de la seva fortalesa.

—Comprends per què et dic que has de ser discret, noi? No t'imagines el que s'amaga darrere de tot això.

—Senyor de la Vega, el noble del qual parlen les llegendes... és possible que el seu nom fos Montorch?

Al senyor de la Vega li va canviar l'expressió per una de sorpresa.

—Caram, noi! Reconec que t'havia subestimat. Ja veig que has fet els deures. Diques, on l'has sentit aquest nom?

—Aquell ancià del qual li vaig parlar. Diuen que tenia cent set anys quan va morir. Es deia Pius Domènech, no se si vostè el coneixia.

—Que si el coneixia aquell vell malcarat?, ja ho crec que sí. Però tu de què el coneixies? —va preguntar intrigat.

—En realitat de res. El vaig conèixer al casal d'avis. Semblava un home molt misteriós. Quan li vaig preguntar pels vampirs no em va contestar amb claredat. Però amb el temps vaig descobrir que m'havia deixat missatges, enmig d'un entramat de paraules que no semblaven tenir massa sentit.

Mentre parlava, l'Enric li va ensenyar allò que l'avi Pius li havia dit poc abans de morir. És a dir, les paraules clau *Puig*, *Montorch* i *Mestre*.

—És realment molt interessant. Creu-me, tenen tot el sentit del món aquestes paraules. Però ell sabia que no les podia dir així com així.

—Senyor de la Vega, vostè sap si el tal Montorch va ser un personatge real? —va insistir sense dir-li ni una sola paraula de la clau i de l'anell que li havia deixat l'avi Pius. No hi havia cap raó en especial, senzillament va preferir no ensenyar totes les seves cartes.

—Mira..., Montorch és el nom d'un personatge llegendari que es creu que va viure entre els anys 1488 i 1525. Els ancians parlaven d'un baró, però els seus orígens reals són totalment desconeguts. A més, la baronia del castell d'Esparreguera, en realitat, és molt més antiga que l'època en la qual va viure el tal Montorch. En aquell temps el castell ja pertanyia a l'Abadia de Montserrat. És possible que originàriament el seu llinatge fos noble, però crec que la seva tasca al castell seria més aviat la d'un castlà. En tot cas, estic segur que ell és el noble del qual parlen les llegendes. Aquest nom, però, no sembla tenir cap origen onomàstic aquí a Catalunya.

Algun document antic de l'Abadia de Montserrat fa una breu menció d'un tal Arnulf Monfort del castell d'Esparreguera. El tal Monfort treballava per a ells i el deixaven viure allà, fent-se càrrec d'aquelles terres. El document també parla d'uns monjos que el servien al mateix castell. Segurament les tasques que devia dur a terme el tal Monfort eren de molta importància, però no hi ha més referències sobre aquest personatge enlloc. És possible que també fos un d'aquells adoradors del diable, que posteriorment va traïr el seu líder.

La llegenda, per la seva banda, parla del baró Montorch. És possible que es tracti del mateix Monfort. Que ell mateix canviés de cognom, ves a saber per quin motiu. Potser per donar-li un to més ferotge o per ocultar el seu passat. També hi ha la possibilitat que el seu nom degenerés amb el pas del temps en boca del poble que tant el temia en vida, i més encara quan es va convertir en un dimoni.